

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenem ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 go. d. za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajo, za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravištevno, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši

Z jugoslovanskega bojišča.

Iz Spljeta 15. sept. [Izv. teleg. „Slovenskemu Narodu.“] Pri Nabresci so bili Turki pobiti; 130 je mrtvih, 200 ranjenih in zajetih. V soboto so prijeli vstaši 2 bataljona idoča proti Trebinju. Prvi bataljon je bil razgnan ostavivši vse. Vstaši so dobili 80 konj, ostalo posekavši in uničivši. Broj mrtvih je nepoznat.

Pri Starej Gradiški v Bosni so bili 10. t. m. vstaši izdani in je bila jedna četa res tepena. 1500 Turkov je zasačilo 300 vstašev in jih obkolilo. Voditelja vstašev Pecija in Ostoja sta, ko je bil boj izgubljen, s 50 možmi vzdrževala Turke, drugi vstaši so se umaknili pod Kozaro. Borba je morala biti ljuta na smrt in življenje, ker palo je 220 Turkov, vstašev 80, mej temi oba voditelja Pecija in Ostoja, a ranjenih so mnogo pripeljali potem v bolnice. Ostoja in Pecija sta se hotela iz boja rešiti preko Save na avstrijsko stran, ali Turki so v čoln za njima streljali in v čolnu na Savi ju je zadelo smrtno zrno.

Boj se je blizu Stare Gradiške v Prozari planini tudi 12. t. m. cel dan boril, a „Obzor“ ne ve še, kak je bil izid, le toliko ve, da so se Turki zvečer pojeдинice vračali, so morda bili torej razkropljeni.

Telegram od 13. sept. poroča: Sinoči so vstaši v Prozari razbili Turke. Turki so več voz ranjenih peljali v Banjoloko.

Okolo Kostajnice pak so bili tudi ostri boji, ker v turško Kostajnico so pripeljali 11. sept. na treh vozeh mrtvih Turkov in pet

voz turških ranjencev. Turki so v Kostajnici v velikem strahu.

Iz Rajevasele se javlja 11. t. m.: Uporiške čete so se pokazale okolo Brčke.

„Obzoru“ se iz Rajeva sela telegrafira: Turki so popa Aleksa topli in ga vlekli v Brčko; tam so starcu turški otroci brado pulili in javno ga psovali.

Politični razgled.

Neznanje dežele

V Ljubljani 15. septembra.

Pod naslovom: „Pruski napredek v Avstriji“ piše „Politik“ mej družim sledeče: „Ako zasledujemo obnašanje neke tako zvane ustavoverne stranke, posebno pa nekatere decembristične liste, studiti se mora vsakemu pruska propaganda v Avstriji, in človek bi mislil, da res živimo v kakej pruskej provinciji. Zmirom večji postaja koketiranje z „zmagovalno“ Nemčijo, oziroma Prusijo. Ne zadostuje še, da uže vibrajo nemške zastave na severnem Češkem in da demonstrativno praznuje Sedanovo svečanost po toplicah, kakor v Karlsbad, temveč avstrijski Švabi koledvajo uže po Nemškem in očitno žalujejo, da niso Nemci, kakor oni v „rajhu“, in da je pikeljavba noša, katero morajo priznavati kot tujo. Nij tedaj čuda, da se pruski naseljenci v Avstriji čutijo kakor doma in jim prirastle državne občutke demonstrativno trosijo. Najbolj čudno je pak, da so to agitacijo ravno na Dunaji pričeli in da je tudi ravno v glavnem mestu Avstrije pridobila takov odmev. Osnovano društvo Nemcev iz „rajha“, katero se zove „Germania“, hotelo je napraviti velikansko svečanost 2. septembra, katero pak je vendar zabranila policija. To nij bil tak udarec za nje, a vendar je gotovo, da v višjih

krogih začenjajo misliti na slabe posledke take agitacije, s tem pa vendar njih delovanja nij še konec.

Namesto, da bi opravičeno prepoved policije kot dobro spoznali, hudujejo se ustavoverni listi, naj prva se ve da „nova Pr.“ Vkljub, da se ne spodobi v rezidenci napravljati take svečanosti, s katero bi se žalilo zastopništvo kake prijateljske velevladi, ne sprevidijo naši „dobri avstrijci“ kaj pomeni Sedan za Avstrijo. Nemške zmage na Francoskem zahvaliti morajo se le avstrijskim zgubam od 1866 in da je zmaga pri Sedanu spravila Avstrijo v resno nevarnost? A naši prusaki ne vedo tega nič, ker se identificirajo s Prusi in prosijo Sodomo na cesarke urade, kateri se drznejo prepovedovati v imenu postav. Sedaj pišejo jednako naši ustavoverni listi s pruskimi, in nij čuda, da je šla pritožiti se deputacija „Germania“ k nemškemu poslancu kateri pak je deputacijo „sramotljivo“ zavrnil. Jasno je tedaj, da je „nova Pr.“ bolj pruska, kot pruski poslanec sam. Najbolje čudno je pak, da je društvo „Germania“ kljub prepovedi vsejdeno praznovala Sedanovi dan, kder se je mnogo govorilo in napivalo prusko-nemški narodni svečanosti od 2. septembra.

Naša avstrijska cesarica Elizabeta je bila v soboto v smrtni nevarnosti. Iz Sasselota na Francoskem, kjer biva čez poletje, je pala s konja tako, da je nekaj časa brez zavestnosti ležala. Nevarnosti sedaj nij več, ker v nedeljo je mogla uže malo iz postelje iti.

Vnosa je države.

Rusi bodo vendar tudi začeli podpisati vstaše v jugu slovanskega sveta. Car je dovolil dobrodelnemu slovanskemu odboru v Petrogradu, da sme darove zbirati.

Iz Carigrada se javlja 13. sept.: Konzuli velevladij odidejo denes iz Mostara. Konzuli nemški, avstrijski in italijanski bodo potovali ob avstrijskeji meji, a konzuli fran-

Listek.

Višje dekliško izobraževališče v Črnej gori.

Pozornost vse Evrope se obrača sedaj na slovanski jug, na vstajo v Hercegovini, v Bosni in kmalu morda še drugod. A nazori posameznikov, kakor i celih držav si v tem niso povsem jednaki. Nahaja se jih še mnogo, in to mej ponemčenimi Slovani, kojim bi mnogo boljše ugajalo, ko bi poginola vsa uboga raja; vsaj bi oni potem ne imeli strahu pred njo, ter bi po svoji domišljavosti laglje širili germanizacijo mej slovanskim ljudstvom. Nu, se vé, da ne pojde! — Ves up vstašev pa se obrača na Srbijo in Črno goro, izmeji kojih je poslednja še najmanj znana. Da pa vsak lahko vidi, da se sme i ona pristevati k civiliziranim deželam, dovoljujem si, čitatelje, posebno pa čitateljice slovenske opozoriti na izjave nemškega pisatelja, koji je pred tremi meseci pisal v neki nemški list sledeče:

„Višje izobraževališče v Črnej gori!“ bode vzkliknol marsikdo, čitajoč ta napis; se vé, da sem uže čul, ka se pečajo črnogorski prebivalci z ropanjem, da odrezavajo vjetnikom nosove, ušesa, da, celó glave, da je rop in umor v Črnej gori na dnevnem redu, in da je potovanje po Črnej gori enako potovanju po srednji Afriki, — nevarno podvzetje, — in zdaj naj bi bile ondšole in izobraževališča, in še celó višje dekliško izobraževališče, kjer se morda uči povestnica in zemljepisje, francoski in znabititi še kak drugi jezik, kjer se vadi godba in petje, kjer se gojenke slednjič i podučujejo v ženskih ročnih delih in v vseh strokah gospodinjstva! Čudno, neverjetno!“

„In vendar je tako!“ Odgovarjam jaz, ki sem to v Evropi do sedaj skoro nepoznano deželo, zvano z italijanskim imenom „Monte negro“, a po domače „Črna gora“, večkrat obiskal, ter po več tednov jezdaril mej skalovjem po dolinah, in ki sem bil mnogokrat navzoč pri poduku v cetinjskem višjem dekliškem izobraževališči. A v Črnej

gori imajo še celó mnogo šol, normalnih, selskih, dekliških, šol s tremi in četirimi razredi; — zdanji knez Nikola Petrović-Njegoš je za časa svojega vladanja ustanovil uči menj, nego sedem in šestdeset novih šol; dà, razven višjega dekliškega izobraževališča nahaja se ond i akademija v izobraženje učiteljev, koji se pripravljajo za učitelje selskih šol. Na tej akademiji je bilo osem in trideset pripravnikov. In šolski poduk v vseh teh šolah nij le samo obliगत, marveč se celó prav zastoj podučuje. Učenci in učenke imajo razven poduka od države vse, kar potrebujejo k svojemu duševnemu izobraženju, šolske in znanstvene knjige, zemljevide, papir, pisavo, in ako so revni, dobodo v podporo štipendije in posebne denarne nagrade. Posebno so pripravniki učiteljskega izobraževališča — celi tečaj traja četiri leta — preskrbljeni z vsem, kar se tiče duševnih in telesnih potrebščin: podukom, stanovanjem, obleko, oskrbovanjem, postrežbo etc.

Črna gora bila je ena izmej najbolj za-

coski, angleški in ruski pojdejo v sredino, da se snidejo z vodji vstašev, da jim dopovedo, ka se od velicil sil in od kneževin nemajo pomoči nadejati, ter da jim svetovajo svoje pritožbe turškemu komisarju pravit. Konzuli se bodo v četrtek v Stolcu zbrali in Server-paši rezultat tega povedali, kar dosežejo.

Iz **Belgrada** brzjavljajo: Adresni odbor se je sporazumel z vlado. Ne bode pozival vojne, ali v adresu pride oster pasus proti Turčiji.

V **Parizu** se je osnoval — kakor beremo v vladnej „Agramer-Zeitung“ nek „internacionalni centralni komite“ za podporo vstašev v Bosni in Hercegovini, mejudi je mnogo odličnih Rusov, Poljakov, Srbov, Čehov, Bulgarov in sploh Slovanov, a tudi mnogo Francozov, Angležev, Nemcev, Italijanov, Švedov in Dancev. Predsednik tega komiteja je srbski metropolit Mihael. Razni udje komiteja, (mej njima dva Amerikanca) odšli so uže v svojo domovino, da osnujejo takoj podkomiteje in pričnejo nabiranje. Mnogo denarja nabrali so uže in soud komiteja Veselitsko Božidarović odposlal ga je metropolitu v Belgrad; ravno tako tudi memorandum delovanja tega komiteja.

Iz **Francoskega** prihaja važna vest, da sta princa Orleans pri volji odpovedati se vsemu prizadevanju priti na francoski prestol in naravnost republiko priznati in podpirati.

V **Spaniji** se je osnovalo zopet novo ministerstvo z Jovellarjem, kot vojnim ministrom na čelu. Jovellar baje pomeni zmago one stranke, ki je za občno glasovalno pravico pri volitvah.

Dopisi.

Iz **Trsta** 13. sept. [Izv. dop.] Včerajšnja beseda v prid pribeglim Hercegovinskim in Bosenskim sirotam bila je ogromno obiskana; sešlo se je nad 200 oseb. Spored se je vršil prav hvalovredno. Govor predsednikov napravil je velik vtisek. Imenoval čitalnico kot mesto, kjer se narodnost in omika širi ter priporočal je držati ta zavod da ne pogine. Predsednik zopet izvoljen se ob enem zahvaljuje za zaupanja in čast katero mu je občinstvo s tem skazalo.

Petje je bilo pri toliko neugodnih slučajih prav dobro, posebno pa gre pohvala g. Čenčurju, kateri ima kot tenorist kaj krepak glas. Igra „Zakonske nadloge“ igrala

se je zaradi nekih okoliščin na mestu „Detelje“. Po igri je bil ples v dvorani, ko je mladež z lepim spolom Terpsihori obilo žrtvoval, na prostem pa se je na hladu pri kupici dobrega Hrvata ohladil. Gospod predsednik Žvanut naznani občinstvu vspeh besede v korist južnih bratov; številka čistega dohodka je 100 goldinarjev. To je mnogo za naše razmere. G. Peršič užgal je še bolj srca občinstva z navdušenim govorom o zatiranju Bosni in Hercegovini; živio klici so spremljali njegov iskreni zaključek govora. Denes zjutraj je odrinilo črez 300 mož domačih fantov iz Trsta na odpust, kaj gniljivo je bilo videti ko prikoraka množica lepih junakov s slovensko trobojnico na čelu. Z istim vlakom odpotovali so Hrvati na odpust. Pri odhodu zapazil sem veliki razloček mej Hivati in Slovenci namreč mej sobna tovarišija in prijaznost. Hrvatski častniki so stiskali svojim vojakom gorko denice in se prijateljsko poslavljali od svojih zemljakov, mej tem ko so kunovci ošabno gledali kako vlak odhaja in nemškutili.

Iz **Materije** 11. sept. [Izv. dop.] Ko sem še bil v zelenej Štajerskej kjer je gujezdo nemškutarskih renegatov, mislil sem da je v Istri dolgočasno. A temu nij tako, posebno mnogo različnega sadnega dravja je letos tukaj tako polnega videti, da moram reči, da tacega še svoj živ dan nijsem videl. Žalibože, da Istrani ne znajo uporabiti svojega izvenrednega proizvoda. Manjka jim dr. Lukasovih sušilnic. Frišne slive prodajajo po 1—1 1/2 gld. Oh, preluba omika, kamor je uže prisvetila!

Narod je tod jako talentiran in jako naklonjen omiki. Nadejati se je torej posebnega napredka, ko se povsodi ustanove narodne učilnice, osobito, ker nemškutar je tod uže ves kredit izgubil, ali ga pa menda še nikedar tu imel nij. Germanizacija bedasta in podlo postopanje njenih agentov torej nas po Istri ne bode mučila in zadrževala glede prosvete. Letina je tod izredno dobra letos.

Iz **Dunaja** 13. sept. [Izv. dop.] Srbski knez Milan je bil na Dunaji snubit in snubcu bila je potrebna fotografija in ker je interesantna oseba, razobešajo se njegove slike po prodajalnicah taci rečij. Knez v ornatu z dolgo suknjo, čelado na glavi je

precej rejen, zajec mu striže malco pod nosom. Zraven njegove je fotografija njegove Natalije Petrovne videti. Po fotografiji soditi je bodoča kneginja srbska pametna žena, obraz kaže dosti resnobe in duha. Ali je lepa ali ne, tega naj zlodej zadene, po fotografiji sodba se dostikrat ovrže po originalu. Jaz bi rekel: „tak' — tak'“, 7 ali koliko milijonov je bogata, to je najbolj važno. Tako lepa nij in ne bode nikedar, kakor črnogorska kneginja, katero sem za časa razstave iz blizu videl. Ta je, kakor bi Heine rekel: „Jetzt aber knien Sie nieder oder ziehen Sie wenigstens den Hut ab, ich spreche von Črnagora's Fürstin“. Ta črnogorska Afrodita je tukaj na Dunaji vse kraljice etc. zatemnola s svojo lepoto, občna sodba je bila: to je najlepša vladateljica.

Domače stvari.

— (Zopet včerajšnji „Slovenski Narod“), od 15. sept. je bil konfisciran in sicer zaradi uvodnega članka „Nevarnost za Avstrijo“. — Tedaj ne bode drugače, nego da izpuščamo uvodne članke! Tri ure kasneje, ko je bil članek uže zapečaten, pride policija zopet v našo tiskarno in zapečati še tri odstavke iz našega poročila „z jugoslovanskega bojišča“. Torej tudi te rubrike odslej ne bomo smeli dopolnjevati.

— (Gospod Gecelj) naj izvoli uredniku „Slovenskega Naroda“ svojo sedanjo adresno naznaniti.

— (Gosp. Noll) bode baje angažiran pri zagrebškem gledališču.

— (Umr) je župnik Lesjak, fajmošter v Sodražici, tist, ki je bil v Novem mestu pred porotniki obsojen zaradi neke politične pridige. Prestal je stari mož zadnji čas mnogo in še škof Vidmar je ravnal preveč brezobzirno z njim.

— (V Mari boru) se vpisujejo učenke c. kr. rokodelskega učilišča 20. dne tega meseca. Predstojnica.

— (Pogorela) je v torek zvečer ob 10. uri v Podpeči pod Žalostno goro biša s poslopjem, živžem in klajo. Opalilo se je petero otrok, eden se je v dimu zadušil in umrl. Dva sta v smrtnej nevarnosti še. Tudi dve telici in 6 kokošij je zgorelo.

ničevanih dežel evropskih! O nobenej drugej se nij razširjevalo toliko basnij in čudnih pripovedek, nego ravno o Črnej gori, kar pa navadno nij v takih pripovedkah prav nič istinitega; kajti sezajo navadno za pol tisočletja nazaj, in zapopadejo reči, običaje in navade, nad čimer se dandenes njeni bivateli sami dobrodušno smejejo. Ravno tako je, postavim, s copricami na Nemškem in drugod; kdo li veruje še vanje? A i druge navade so se v Črnej gori uže popolnem opustile in pozabile, postavim, osveta ali otmica — to je, odvedenje mladih deklic, da bi se omožile zoper voljo starišev. Te barbarične navade je odpravil uže Peter prvi „vladika veliki“, ali, kakor ga hvaležni narod še dandenes imenuje „Peter sveti“, koji je vladal v minolem stoletji; on je ostro zažugal prestopnikom svojih zakonov. Ali ropanje po tujej lastnini se je razprostiralo v prejih časih le na zemljišča azijskih barbarov v Evropi, s kojimi živi črnogorsko bivateljstvo uže pol tisočletja v vednem boji za krst častni in slobodo zlatno; a i ondaj

se je to godilo le o vojnem časi. Dandenes pa je to vlada tudi tačas ostro prepovedala. Kar pa se varnosti osebe in imovine tiče, je pa v Črnej gori mnogo bolje, nego v marsikojih drugih, tako zvanih „civiliziranih“ deželah evropskih. Črnogorski zakonik imenuje tatvino kot sramotno zločinstvo, v čemer se popolnem vjema z nazorom ljudskim. Pa je tudi tatvina jedino zločinstvo, ki se kot najsramotojeje dejanje kaznuje s palicami. Črnogorec pa se teh palic tako boji, da se je uže primerilo, ko je tat gorko prosil sodnika, ga raje vstreliti, nego ga s tem dejanjem onečistiti. Zbog tega pa se tatvinstvo tako malekedar zgodi, da pri svojej zadnje preiskavi centralne ječe v Cetinji nijsem našel mej sedem in šestdesetimi jetniki nijednega tatra. Vsi so bili kaznovani zbog upornosti zoper gospodsko, ali zbog besedne in dejanstvene razžalitve, ali zbog tepeža, dalje i zbog nekega v razburjenosti storjenega umora; a zbog zločinstva zoper varnost imovine — nihče.

Na kaj pa se tedaj opirajo te pripo-

vesti? Kakor rečeno, na prejšnjo, se vé da, barbarično navado o vojnem časi. Godilo pa se je tako, da so le onim v vojski padlim Turkom odrezavali glave, ter jih doma kot trofeje razobeševali po koleh; a živim vjetnikom se to nikedar nij zgodilo, ampak so jih, kot pri nas, zamenjali s svojci. Nu, pa tudi to je bila le navada azijskih barbarov, prišedših iz Azije v Evropo z namenom, osvojiti si krščanske dežele balkanskega polnotoka. Črnogorci so jih le posnemali, ker drugače nijso mogli.

Angleški potnik in pisatelj Sir Gardiner Wilkinson, prepotovavši v 30. letu Črnogoro in Turčijo, pripoveduje mej drugim sledeče: „Mej pogovorom z vladiko Petrom II., „državnikom, pesnikom in junakom,“ v Cetinji imel sem priliko, opomenoti ga na to navado. In veselilo me je, da je popolnem izpoznal slabe njene nasledke, ter željel, to odstraniti. A reče mi: „Vi Turka uže dolgo poznate in uvideli boste, da nam je nemogoče, te navade prvim opustiti, niti v tej zadevi predloga staviti. Turki bi smatrali

— (Skozi Ljubljano) je šlo pred nekoliko dnevi zopet več slovanskih prostovoljcev v Hercegovino, s katerimi smo imeli priliko govoriti. Tudi Slovencev je šlo več v Bosno in v Hercegovino. Trije nam pišejo, da so predvčeranjem stopili čez Savo na Turško.

— (Stekel pes) pri g. L. na Rakeku je ugriznil dva fanta (jeden 5 in jeden 12 let star) in necega starega moža. Vsetri so v ljubljansko bolnico poslali.

— (Iz Cerknice) se nam piše: Delitev premij za dobro rejo konj se je vršila v Cerknici dne 3. septembra. Obdarovani so bili gg. Dekleva, Krašovic, Obreza, Šerko, Pogačnik in Urbas. Kobil in 3letnih žrebč sicer nij bilo mnogo prognanih, a lepa živina se je le videla. Upati pa je, da Cerknica, kjer je sedaj štacija za c. žrebce, boče v prihodnjč veliko in lepih kobil in čez čas žlahtnih 3letnih žrebč k delitvi premij izpostavila. Kako konjereja pri nas napreduje, dokazuje slučaj, da je letos prvo leto od tega, kar je štacija ustanovljena, 69 kobil pripuščenih bilo, a prejšnje čase komaj po pet ali šest.

— (Milodari za hercegovske i bosniške rodbine.) Iz Ziljske Bistrice: F. Bistriški 3 gl. 55 kr., družbica rodoljubov 3 gl., Šuster 1 gl., Ožgan 1 gl., Vavtizar 64 kr., Kröpl 50 kr., Incko 31 kr., — Iz Metlike: Veselo društvo pri g. Mežnarčiču 13 gl. 20 kr., Fr. Gustin 5 gl., gospa Gustinova 5 gl., — r 2 gl., Navratil 5 gl., — Iz Radgone: G. Jureš 1 gl., Vasilav Vanous 5 gl., J. Žitek 1 gl., — Iz Sevnice narodnjaci 11 gl. 40 kr., g. Praunseis paket bandaž za ranjence. — Iz Borovnice: J. Košir 50 kr., J. Telban 30 kr., A. Drašlar 50 kr., J. Podboj 30 kr., G. Podboj 30 kr., J. Majaron 1 gl., J. Stavzel 1 gl., L. Telban 20 kr., G. Gamek 50 kr. M. Mazi 50 kr., A. Jugovic 1 gl., J. Kovač 1 gl., M. K. 1 gl., J. Jenko 50 kr., A. Brožek 1 gl. — Iz Doline v Istri: J. J. 5 gl., G. L. 2 gl., L. V. 1 gl., F. R. 1 gl., A. B. 1 gl., J. L. 1 gl., N. L. 1 gl., J. K. 1 gl., J. N. 1 gl. — Iz Klanca v Istri: J. F. 1 gl., J. S. 1 gl., A. M. 5 gl., J. M. 2 gl., P. V. 2 gl., M. St. 2 gl., J. J. 2 gl., L. U. 2 gl., T. R. 1 gl., J. Js. 1 gl., J. O. 1 gl., A. Z.

naše človekoljubne namene za strahopetstvo in dvakrat hujše bi potem pritiskali na nas; kajti odprli bi jim na ta način pot v naše ozemlje; vrlo obžalujem, da sem primoran, to zaradi lastne varnosti opustiti.“ I Britanec se je prepričal, da mu je vladika značaj Turkov, — kojega so njegovi rojaki mnogo in britko okusili, — dovolj osvetil; izprevidel je, da temu razmerju vladika sam brez krepke pomoči ne more konca storiti. Dandenes se pa v boji padlim Turkom od strani Črnogorcev ne odrezujejo niti glave, ne nosovi in ušesa. Sedanji knez je to turško barbarično navado pod kaznijo ostro prepovedal. Na svojem potovanji nijsem videl nikjer turških glav razobešenih na koleh, razven jedine v kneževij palači v trofejskeji dvorani. Bila je glava vezirja Kara Mahmuda, koji je v l. 1796 v tridnevnej bitki pri Krusi napram velikemu vladiku padel, in kjer je razven njega padlo še 30.000 Turkov, kojih spomin si pobožni cetinjski starčeki še dandenes ohranjujejo v sv. pisemskih verzih, ko je namreč premagal Gi-

50 kr., J. B. 50 kr., J. P. 50 kr. — Iz Zagorja na Notranjskem: dohodek od tombole 24 gl., 20 kr. — Iz Slovenske Bistrice: P. Limavšek 1 gl., Pihlar 1 gl., dr. Šlander 1 gl., Mihelak v zgornji Polskavi 1 gl. — Iz Ribnice nad Mariborom: L. Držečnik 1 gl., vesela družba 1 gl. 30 kr., Papež ribniški 20 kr. — Iz Loke nabrano pri Žaržu i pri kroni 6 gl. 56 kr. — Iz Šmarja pri Ljubljani: M. B. dekan 5 gl., F. K. kaplan 1 gl., M. Rozman 2 gl., J. Borštnik, učitelj 1 gl., Ana Mazik 1 gl., A. J. 1 gl., J. Janežič 20 kr., L. Bedina 20 kr., J. Sonak 10 kr., K. Javornik 10 kr., Mica Zrnec 10 kr., Urša Krištof 10 kr., Janez Krištof 20 kr. — Iz Litije: A. Koblar 10 gl., Luka Svetec 10 gl. — Iz Kranja: Z. 5 gl., S. 2 gl., N. N. 2 gl., J. 1 gl., K. 1 gl., M. 1 gl., Š. 1 gl., Tz. 1 gl., H. 1 gl., skupaj 187 gl. 96 kr.

Ljubljanski podpiralni odbor:
J. N. Horak, Dr. J. Vošnjak,
predsednik. denarničar.

Narodno-gospodarske stvari.

Najboljša moštna preša.

(Pernišek Blaže.)

Uže se bliža čas, ko začne po vinskih goricah mejaš za mojačem glasno nabijati osušene sode in kadi za novo božjo kapljico — trgatev je pred nami. Samo nekoliko dnij še, pa bodo cvilele in pokale suhe preše prvotnega kopita, katerih se kmet po nijednej ceni neče znebiti in jih pa tudi ne more in ne zna zamenjati z izvrstnimi prešami novega ustroja.

Marsikedo se je uže podvizal, da bi z dobrim podukom odpravil eno ali drugo mnogobrojnih napak iz kleti slovenskega kmeta da bi se moglo reči, da prideluje Slovenec vino, — pravo vino, a navadno ves trud bob v steno, baš v kletarstvu.

Ker slovenski kmet mora uže od nekdaj živeti brez prave narodne omike, kakor mašina, česar pa so mu obično bivši tlačitelji njegovi krivi, zato ne more on s kemično-znanstvenega stališča vedeti, kaj se vse z moštom godi slabega, ko ga izžema z grozdnih tropin. S prostim očesom nij mogoče videti velicega sovražnika, kateri se zastran jako slabega prešanja vgnjezduje v moštu, znanstva pako čisto menjka našemu kmetu, da bi on to po svojem nagoni predrugačil.

Zakaj so skoro vsa dolenska in primor-

ska vinā na pol — ocet (jesih)? Zakaj so pretrdega, grenkega in sploh zopernega okusa? Uzrok temu je po večjem slabo prešanje?

Ko se izlije iz jagode vinski sok, prav kmali začena vreti (kisati), da je le dosta toplo. To vrenje pa nij nič drugega, nego tekoči sohar (cuker), ki je v mošti se prominja v alkohol, to je, v upijanljivo žganjico itd. Znano je, da po tovarnah (fabrikah) delajo ozet od žganjice (špirita) tako, da špirit kolikor mogoče zraku razpostavljajo, prelivajo ga po odprtej posodi po trskah. Drugače bi v zaprtem ne mogli fabricirati oceta. Ako kmet torej praži bog ve koliko ur svoj mošt po odprtih pripravah, kaj on dela s tem? On je pravi — ocetni fabrikant od česar on tudi svoj fabriški davek plačuje in sicer s tem, da se njegovo vino kazi. Dolenjci in Primorci pijo svoj jesik, pa ne vedó če je to istina in zakaj.

Imenovana ocetna kislina v slovenskih vinih pa nij sama, kaj še teje tudi v obilnosti pridruži še čreselna kislina. Vsak ve, da se dobiva čreslovina iz hrastovih itd. skorij. A čreslovina pa se nahaja tudi v grozdji; osobito obilo se je nahaja pa v pečljavi in precej tudi v pečkih. Alkohol jo te lastnosti, da izsrka vse dišave in zagoltnost iz grozdnih tropin, ki je postal od cukra v mošti mej vrenjem. Kolikor dalje toraj leži skupaj mošt s tropinami, toliko več čreslovine se navzame mošt. Posebno jasno se to opazuje pri preševanju, ki je nakopal v več urah od pečeljnatih tropin iz preše. Onda je toliko čreslovine, da je vse rujavo. Temu je uzrok vsakako to, da se 1) pečlji nijso precej odstranili pred prešanjem, 2) pa se je predolgo ožemalo, ker so baš prepočasne naše dosedanje prvotne preše, Noetove ka-li?

Ako hoče imeti kedo dobro vino, mora dosti dolgo zoriti grozdje. Ko grozdje konec oktobra dozori, zdaj pa je treba hiteti na vse kriplje, ker je uže kratek dan in ker prerado nagaja grdo vreme. Pa kaj pomaga hiteti trgati, ker pa se grozdje ne more sproti sprešati, ter se po vsih kadeh valja kisajoče grozdje? Škoda se toraj mora delati — zastran nepovoljnih preš.

In te stare preše tudi neverjetno veliko mošta puste v tropinah in strašno veliko truda in zamude prouzročajo. Vsega tega naštetega pa se slovenski kmet prav lahko izogne, da le ima nekoliko desetakov v žepi, saj se pa tudi mnogotero izplačajo ako jih obrne za izvrstno prešo.

Kar koli je na svetu dobrih in slabih naprav, vse so izumili ljudje. Posebno pa se v sedanjem veku mnogo stvari iznajde. Mej temi je tudi moštna preša s ko-

deon Medjanite: „Premagani od Gideona, se nijso več vzdignili, in so pustili izraelsko ljudstvo 40 let v miru, dok da je umrl njegov osloboditelj.“

Kakova varnost osebe in imovine, kakova rednost in zakonitost se nahaja dandenes v Črnej gori, o tem so zadosta pričali najnoveji prigodki, koji bi bili kmalu provzročili splošni evropski nemir, namreč barbarični umor slučajno v Podgorici se nahajajočih Črnogorcev stranoma ondotnega fanatičnega turškega ljudstva. Kajti, akoprem je provzročilo to sramoto in barbarično dejanje po vsej Črnej gori največe razjarjenje, vendar se nij pripetilo ondi nijednemu Turku najmanje žalega.

Vsi Turki so zapustili, od oblastnij eskortirani, deželo na osobi in premoženji popolnem nepoškodovani. Vlada je objavila to povelje v vseh distriktih, in vbogali so močje, ne obstavljaje se. Strast je obmolknila; storočavna osveta podvrgla se je zakonu. Jaz sam sem strmé opazoval to zmago zakonitosti nad strastjo. V nekeji kavarni

v Ricki pri skodrskem jezeru, koje posestnika sta bila brat in sestra nekojega v Podgorici umorjenega Črnogorca, so pili kavo trije albanijski Turki; a nij se jim zgodilo najmanje žalega, akoravno je bila kavarna napolnjena z obročenci, koji so zahtevali od navzočega serdarja — okrajnega nadkomandanta, krvavo osveto zaradi Podgorice.

Do početka minolega stoletja se je v Črnej gori še jako malo znalo. To državico so osnovali po bitki na kosovem polji v 15. stoletji turškim sabljam ubegli Srbi kot vsem pribeznikom pristo državo mej pečevjem obdani z visokim gorovjem in obmejenim od Dalmacije, Bosne, Hercegovine in Albanije. Stoprv Peter veliki ki je napovedal l. 1711. Sultann vojsko, oznanil je svetu to ljudstvo. Navduš eval ga je k boju, in dolgo trajajoči boj proti azijskim barbarom za slobdo zlatno in neodvisnost obračal je nase pozornost civilizirane Evrope; v drugeji polovici osemnajstega stoletja pa se je vrstila zmaga Črnogorcev nad zmago.

(Dalje prib.)

Ienastim vodom. Take preše izdelava fabrika Heintz. Manthova, Heugasse 48. na Dunaji. So pa različne velikosti in različne cene.

- I. drži 2 vedri in velja 125 gld.
II. " 5 " " " 190 "
III. " 10-12 " " " 320 "

Delajo se pa še večje, katere veljajo do 700 gld.

Sploh za navadne gospodarje bi bila ona najpripravnejša, katera drži pet veder drozgalice.

Minolo leto mi je bila prilika, da vem natanko, kako se ponša ona 5 veder velika preša v praksi (dejanji). V enem dnevi je očela ta preša toliko grozdja, kolikor ga mora biti, da se dobi iz njega kacij 30 veder mošta vsega skupaj. A meralo se je v oktobri nekoliko tudi po noči delati, (zarano in zvečer pri luči). Ta preša se pa ne sme sama pustiti, nego je vedno treba delati z njo. Z eno vlogo je gotova ta preša v treh četrtinah ure, v enej uri pa vsakako. Šnek je treba podrobiti 4krat. Kedar so tropine temne, tačas so dosta otisnene, dokler pa je žnek še masten in svetlo-rumen videti, tako dolgo še ni dosti sprešan.

S to prešo toraj more navadno vsak slovenski kmet v 1, 2, ali 3 dneh dogotoviti vso trgateg, in čisto se ožme s to prešo dočim v primeri z njo pri vsacem vedri izgubi naš kmet še starimi prešami najmanj 5 bokalov mošta.

Ta preša je pa tudi za to posebne pozornosti vredna, ker se da od ene zidanice v drugo prav lahko prepeljati. Tolika je, kolikoršen je dober čeber, in tudi je tako okrogla. Doge so jej jako močne lesene z 2 jako močnima kovinskima obročema z držali. Stoji pa na železni plošči po kateri teče v posodo mošt. Nekateri deli v mašini so še celo od bronu.

Za to prešo pa tudi ni treba nijednega velicega prostora, kajti potisniti se da kam za vrata v kotiček, ker je mejhena. S kratka toliko prostora, vsega skupaj potrebuje mej prešanjem, kolikor grozdna kad.

Fabrikant da s prešo tudi poduk, kako da se mora prešati. Pri naročanju treba pa 1/3 (tretjino) vsega kupa fabrikantu naprej poslati.

Kmetje, komur je drag zlati čas, ki se trati s starimi prešami in komur mar boljše vino, kojega se s to prešo dosta več dobi, sežite kot naprednjaci po tej najboljši preši.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka in brez stroškov po izvrstni
Revalescière du Barry
v Londonu.

28 let uže je nij bolezn, ki bi jo ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslih in otrocih brez medicin in stroškov; zdravi vse bolezni v želodcu, na živcih, dalje prsne, i na jetrah; žleze i naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašelj, neprebavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, siljenje krvi v glavo, šumenje v ušesih, slabosti in blevanje pri nosečih, otožnost, diabet, trganje, shujšanje, bledico in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenice in je boljše, nego dojnično mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spričeval zdravih, brez vsake medicine, mej njimi spričevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicine na vseučilišču v Mariboru.

zdravilnega svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Dr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castle Stuart, Markize de Brehan a mnogo drugih imenitnih osob, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastoj. Kratki izkaz iz 80.000 spričevalov.

Spričevalo zdravilnega svetnika Dr. Wurzerja, Bonn, 10. jul. 1852.
Revalescière Du Barry v mnogih slučajih nagradi vsa zdravila. Posebno koristna je pri dristi in grizi, dalje pri sesalnih in obistnih boleznih, a t. d. pri kamnju, pri prisadljivem a bolehnem draženju v skalni cevi, zaprtji, pri bolehnem bodenju v obistih in mehurji, trganje v mehurji i. t. d. — Najbolje in in neprecenljivo sredstvo ne samo pri vratnih in prsni boleznih, ampak tudi pri pljučnici in sušenju v grlu. (L. S.) Rud. Wurzer, zdravilni svetovalec in četr mnogo učenih družtev.

Winchester, Angleško, 3. decembra 1842.
Vaša izvrstna Revalescière je ozdravila večletne i nevarnostne prikazni, trebušnih bolezn, zaprtja, bolne čutnice in vodenico. Prepričal sem se sam gledé vašega zdravila, ter vas toplo vsakemu priporočam.
James Shoreland, ranocelnik, 96. polka.
Izkušnja tajnega sanitetnega svetovaleca gosp. Dr. Angelsteina.

Berolin, 6. maja 1856.
Ponavlja izrekan gledé Revalescière du Barry vsestransko, najbolje spričevalo.

Dr. Angelstein, tajni sanit. svetovalec. Montona, Istra.
Učinki Revalescière du Barry so izvrstni.
Ferd. Clausberger, c. kr. okr. zdravnik. Spričevalo št. 76.921.

Obergimpert, (Badensko), 22. aprila 1872.
Moj patient, ki je uže bolehal 8 tednov za strašnimi bolečinami vnetic jeter, ter ničesar použiti nij mogel, je vsled rabe Vaše Revalescière du Barry popolnoma zdrav.

Viljem Burkart, ranocelnik.
Št. 80.416. Gosp. F. V. Beneka, pravi profesor medicine na vseučilišču v Mariboru (Nemčija), piše v „Berliner Klinische Wochenschrift“ od 3. aprila 1872 to le: „Nikdar ne zabim, da je ozdravila enega mojih otrok le takozvana „Revalenta Arabica“ (Revalescière). Dete je v 4. mesecu vedno več in več hujšalo, ter vedno bljuvalo, kar vsa zdravila ajsjo bila v stanu odpraviti; toda Revalescière ga je ozdravila popolnoma v 6 tednih.“

Št. 79.810. Gospo vdovo Klemmovo, Düsseldorf, na dolgoletnem bolehanju glave in davljenji.

Št. 64.210. Markizo de Brehan, boleha je sedem let, na nespanji, treslici na vseh udih, shujšanji in hipohondriji.

Št. 65.715. Gospodični de Montlouis na neprebavljenji, nespanji in hujšanji.

Št. 75.970. Gospoda Gabriela Tešnerja, slušateljše javne trgovinske akademije dunajske, na skoro breznađejni prsni bolečini in pretresu čutnic.

Revalescière je 4krat tečnejša, nego meso, ter se pri odraslih in otrocih prihrani 50 krat več na ceni, gledé hrane.

V plebatih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr., 1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 funtov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold., — Revalescière-Biscuiten v pušicah 2 gold. 50 kr. in 4 gold. 50 kr. — Revalescière-Chocolatée v prahu in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold. 50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas 10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold. — Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed. Mahr, J. Svoboda, lekar pri „zlatem orlu“, v Gradcu bratje Oberanzmeyer, v Ljubljani Dieckl & Frank, v Celovcu P. Birnbacher, v Ljubljani Ludvig Müller, v Mariboru M. Morić, v Meranu J. B. Stockhausen, v Zagrebu v lekarnici usmiljenih sester, v Čerovcih pri N. Snirhu, v Oseku pri Jul. Davidu, lekarju, v Gradcu pri bratih Oberranzmeyer, v Temešvaru pri Jos. v. Papu, mestnemu lekarju, pri C. M. Jahnerju, lekarju, v Varaždinu pri lekarju dr. A. Halterju, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarjih in specerijskih trgovcih: tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštnih nakaznicah ali novostih (220)

Ljubljana pizka 15. septembra.
Enotni drž. dolg v bankovcih . . . 70 gld. 45 kr
Enotni drž. dolg v srebru . . . 73 " 85 "
1860 drž. posojilo . . . 112 " 65 "
Akcije narodne banke . . . 931 " — "
Kreditne akcije . . . 214 " 75 "
London . . . 111 " 75 "

Napol. 8 " 91 1/2 "
C. k. cekini 5 " 29 1/2 "
Srebro 01 " 80 "

Mlad poštnik

z letnim čistim dohodkom 450 gold., zraven tudí trgovce z mešaním blagom, iz enega večjega kraja na Kranjskem, si želi vzeti v zakon prdno, prijazno in zvesto dekle slovenskega in nemškega jezika zmožno in izobraženo, stara 20 do 26 let z nekoliko premoženjem. Pisma z fotografijo naj se pošiljajo pod D. Z. 16 na administracijo „Slov. Naroda“.

(312—1)

Služba

občinskega tajnika

je pri podpisnem županstvu izpraznjena. Prosilci za to službo naj svoje prošnje s potrebnimi spričevali do 30. t. m. tukaj vložijo. Letna plača 360 gold.

Županstvo Bloke v Novivasi,
due 12. septembra 1875.

(310)

Fr. Krašovic.

Lekarna Piccoli.

„K angelju“
v Ljubljani.

Aparati za samo-briganje,
pasovi za počene, uretralne in
maternične brizgije.

Menoti-Pastilje (ki so na dunajske svetovne izložbi 1873 dobile darilo). Te pastilje čudovito delajo proti prehlajenji in krču, kakor proti kašlju, jetiki, ki se še le začena, proti hripi, boleznim na pljučih in v grlu, in proti vsakovrstnem kašlju, tudi kroničnem. Škatljica velja 75 kr.

Neizmotljivo sredstvo zoper mrzlico. Učinek tega léka je dokazana istina in vsaki bolnik, ki je lék uže poskusil sam na sebi, se bode radostno prepričal, da je najmočnejše in zanesljivejše sredstvo do sedaj znanih zoper ponavljajočo se mrzlico. 1 steklenica 80 kr.

Pravi sajdlivec pulver. Nareja se z čisto kemičnih tvarin. 1 škatlja 80 kr., 1 tucat škatelj 6 gold. 60 kr.

Pravo vinsko žganje z soljo, v pomoč bolehnemu človestvu, pri vseh notranjih in vnanjih prisadih, zoper večino boleznij, posebno za vsakovrstne rane itd. 1 steklenica 40 kr.

Rajževi pulver. Izključljivo iz vegetabilnih tvarin, posebno zdrav za kožo, katerej podeli izvorno brhkost in čvrstost, kar se nahaja le pri mladini. 1-paket 10 kr., 1 škatlja 40 kr.

Ribje olje, pošiljano na ravnost iz mesta Bergen na Norveškem, brezkusno in ne slabodišeče, 1 originalna steklenica 80 kr.

Sok iz Tamarinde. Po mrzlih sredstvih iztlačen. Učinkuje znamenito krepilno in olajšajoče. 1 steklenica 40 kr. (132—100)

Naročila se izvršujejo vračajoč se pošto proti poštnemu povzetju.

Smrti v Ljubljani
od 10. do 11. septembra:
Tereza Črne, uboga v inštitutu. 92 l., vsled starosti. — Marija Budan, dete mlinarja, 21 dnij, vsled prezgodnega rojstva. — Anton Andoljšek, kaznjeneec, na gradu, 62 l., samomor. — M. Škofic, klobučar, 36 l., v bolnišnici, na pljučnici. — Margareta Lipovšek, soproga mizarja, 32 l., v bolnišnici na pljučnici.

Podpisani naznanja p. n. občinstvu svojo

veliko zalogo dobrih pušk

vsake baže, katere pošilja po poštnem povzetju in po prav nizki ceni:

- 1 dvocevka Lefauchaux: 25, 27, 30, 35, 40, 50 do 60 gld. n. d.
1 " Lankaster: 36, 40, 45, 50, 60, 70 " 80 " " "
1 " Perkusions: 10, 12, 16, 20, 30, 40, " 50 " " "

6 streljne revolverje 7, 9, 12 m/10: 6 1/2, 10, 15, 20, 25 do 30 gld. n. d.

Nadalje priporoča: Celó opravljene kratke risance, samokrese, žepne samokrese, nabijavne stroje, patrone in pistone.

Matej Soršak v Kropi na Gorenjskem.

(311—1)

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

Berite, saj nič ne stane!

Sedemnajstega septembra t. l.

bode v

Nabrežini somenj,

s krojnim blagom, jestvinami, sadjem, vinskim posodjem, lesom. Kranjci osobito se ne bodo kesali, ako pripeljejo ta dan dosti lesa sem. Zraven je tudi **živi somenj z živino.** Ker je bil ta somenj zmirom živahen, nadeja se, da pride dosti prodajalcev in kupovalcev v Nabrežino, ki jih vesela in odkritosrčno sprejme.

Nabrežinsko županstvo, 8. septembra 1875.

(303—3)

Janez Caharija, župan.

Lesarstva in lesa „Narodne Leskarne“.